

Kommunstyrelsen

SOU 2015:24; en kommunallag för framtiden

Yttrande till regeringen

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen antar föreslaget yttrande över SOU 2015:24; en kommunallag för framtiden. Beslutet justeras i omedelbar anslutning till sammanträdet.

Sammanfattning

Stadsledningskontoret har tagit fram ett förslag till yttrande över förslaget om en ny kommunallag. I det föreslagna yttrandet uttrycker kommunen att alla förändringar som kan komma att ske i en ny kommunallag alltid måste ske med ett särskilt beaktande av den grundlagsfästa principen om den kommunala självstyrelsen. Kommunallagen är och ska även fortsättningsvis vara en ramlag som strävar emot att innehålla grundläggande principer. Utifrån detta förhållningssätt lämnar kommunen synpunkter inom särskilt angelägna frågor som exempelvis utredningens förslag om att företag och föreningar ska kunna begära laglighetsprövning av kommunala beslut.

Ärendet

Utredningen om en ny kommunallag överlämnade under våren sitt betänkande "En kommunallag för framtiden" till regeringen. Utredningen har haft i uppdrag att föreslå en modernisering av kommunallagen. Utgångspunkter för uppdraget har bland annat varit att kommunallagen även fortsättningsvis ska vara en ramlag och att utredaren ska utgå från ett medborgarperspektiv. Den nya kommunallagen föreslås i huvudsak träda i kraft den 1 januari 2018. Kommunen har att yttra sig över remissen senast den 30 september 2015.

Förslaget till lagändringar i stort

Styrelsen får en stärkt ställning i förhållande till de övriga nämnderna

Fullmäktige föreslås få besluta att styrelsen ska kunna fatta beslut om vissa frågor som rör andra nämnders verksamhet. Det ska dock inte kunna gälla nämndernas myndighetsutövning eller ärenden som i övrigt rör enskilda. Styrelsens beslutanderätt ska gälla vissa, av fullmäktige, särskilt angivna förhållanden. Utredningen anger som exempel att fullmäktige till exempel ska kunna ange att styrelsen ska kunna fatta övergripande

ekonomiska beslut. Det kan även bli aktuellt att tilldela styrelsen en överordnad roll, med en möjlighet att fatta för nämnderna bindande beslut på personal-, säkerhets- och miljöområdena. Beslutanderätten ska även till exempel kunna användas när två nämnder är oense i något hänseende.

En instruktion till direktören

Utredningen föreslår att styrelsen ska utse *en* direktör. Direktören ska ha den ledande ställningen bland personalen och vara chef för den förvaltning som finns under styrelsen. Styrelsen får besluta att direktören ska ha en annan benämning. Direktören ska ansvara för att det finns ett underlag till beslut i samtliga ärenden som styrelsen ska behandla och svarar för att styrelsens beslut verkställs.

Styrelsen ska i en instruktion fastställa hur direktören ska leda förvaltningen under styrelsen. Instruktionen ska också fastställa direktörens övriga uppgifter. Syftet med en instruktion är att den ska aktivt bidra till att skapa ett bra samspel mellan de förtroendevalda och direktören.

Den fysiska anslagstavlan ersätts med en webbaserad anslagstavla

Den fysiska anslagstavlan som tillkännager protokoll över att ett beslut justerats ersätts med en anslagstavla på respektive kommuns, landstings eller kommunalförbunds webbplats. På den webbaserade anslagstavlan ska även fullmäktiges sammanträden meddelas. Genom en webbaserad anslagstavla ska tillgängligheten för kommunmedborgarna öka.

Ett utvidgat medlemskap till företag och föreningar

De juridiska personer som bedriver näringsverksamhet från ett fast driftsställe i en kommun eller ett landsting föreslås vara medlemmar i kommunen och i landstinget. Detsamma gäller de ideella föreningar som har en tydlig geografisk förankring i kommunen eller landstinget. Genom att ett företag eller en förening är medlem i kommun och landsting finns rätt att överklaga beslut enligt kommunallagen genom så kallad laglighetsprövning.

Förhållandet till EU-rätten förtydligas

Det ska förtydligas att kommunernas och landstingens möjligheter att utöva sina befogenheter kan begränsas av EU-rätten. De gäller om inte annat följer av reglerna om statsstöd. Det ska anges att kommuner och landsting inom sina befogenheter får tillhandahålla tjänster av allmänt intresse enligt unionens fördrag. Det ska särskilt anges att kommuner och landsting, när de agerar på en marknad, ska verka för att uppträda konkurrensneutralt. Detta ska gälla om inte annat följer av lag eller annan författning.

Försöksverksamhet med majoritetsstyre

En lag om försöksverksamhet med majoritetsstyre i kommuner och landsting föreslås. Möjligheten föreslås gälla för mandatperioden 2018–2022. Enligt förslaget ska fullmäktige garantera insyn för de partier som finns representerade i fullmäktige, men som inte har ledamöter i styrelsen genom ett reglemente.

Bemanning i bolagsstyrelser

Fullmäktige får besluta att minoriteten av ledamöterna i en styrelse i ett kommunalt aktiebolag ska utses utan att lagen om proportionellt valsätt ska tillämpas. Syftet med förslaget är enbart att ge kommuner och landsting en möjlighet att utse styrelseledamöter på annat sätt. Förslaget innebär inte något krav på att utse styrelseledamöter på annat sätt. Utredningen föreslår att fullmäktige ska anta riktlinjer i vilka det ska anges vilken kompetens och erfarenhet styrelseledamöterna ska ha med hänsyn till bolagets verksamhet.

Revisionens roll förtydligas

De sakkunniga ska alltid beredas tillfälle att yttra sig när fullmäktige behandlar revisionsberättelsen. De ska också ha rätt till upplysningar från nämnder och fullmäktigeberedningar. Om en revisor utses till ordförande bland revisorerna ska denna utses från den politiska minoriteten.

Ny utformning och kapitelindelning

I den nya kommunallagen ska i förhållande till den nuvarande föras in fyra nya kapitel som ska handla om de anställda, medborgarna, kommunal samverkan och överlämnande av kommunala angelägenheter.

Utredningen föreslår att det förs in hänvisningsbestämmelser till annan lagstiftning sist i varje kapitel (utom kapitel som avser fullmäktige). Exempelvis finns en hänvisning till regeringsformen om skyldigheten för den som utför offentliga förvaltningsuppgifter att iaktta saklighet och opartiskhet.

Förslaget till yttrande

Stadsledningskontoret konstaterar att grunderna för regleringen av kommunerna genom en kommunallag, vilar på en solid basis. De förändringar som föreslås för att modernisera kommunallagen innebär inte på något sätt en ny kommunalrättslig grund. I förslaget till yttrande lyfts fram att alla förändringar som kan komma att ske i en ny kommunallag alltid måste ske med ett särskilt beaktande av den grundlagsfästa principen om den kommunala självstyrelsen. Det måste finnas en frihet och flexibilitet att anpassa sig efter kommunernas skiftande förutsättningar och önskemål. I förslaget till yttrande lämnas synpunkter inom särskilt angelägna frågor som exempelvis utredningens förslag om att företag och föreningar ska kunna begära laglighetsprövning av kommunala beslut.

Ekonomiska konsekvenser

Utredningens förslag om att utvidga kommunmedlemskapet till att omfatta företag och föreningar medför troligtvis att antalet mål om laglighetsprövning ökar. För kommunens del kan det medföra beslutsprocesser försenas och detta kan i sig medföra ökade kostnader för kommunen.

Konsekvenser för barn

Inga konsekvenser för barn noteras med anledning av förslaget.

Bilagor

1. Yttrandet
2. Sammanfattning av slutbetänkande, SOU 2015:24

Lena Dahlstedt
Stadsdirektör

Helena Meier
Stadsjurist